

Ο αναρχισμός στη Βόρεια Κίνα, 1910-1934 - Μερικές προσωπικές αναμνήσεις

Στο χωριό που γεννήθηκα υπάρχει ένα μνημείο σε μια πλατεία το οποίο αναγέρθηκε από τα συνδικάτα, όπου 15 αναρχικοί εκτελέστηκαν ως κοινói εγκληματίες, επειδή συμμετείχαν σε μια συνωμοσία εναντίον της αυτοκράτειρας κατά τις τελευταίες της μέρες που πέρασαν μέσα σε κλίμα τρομοκρατίας. Θάφτηκαν σε έναν κοινό τάφο που μεταβλήθηκε σε χώρο τιμής από την πλευρά των κοινών ανθρώπων, οι οποίοι το διατηρούν με προσοχή. Οι Πρωτομαγιάτικες πορείες μας κατέληγαν σ' αυτό το σημείο, όπου τραγουδούσαμε "Αυτούς που πολέμησαν ενάντια στην αδικία, θα τους τιμήσει η νίκη μας!"

Είχα εξοριστεί από το χωριό μου από την αστυνομία και στη συνέχεια έπρεπε να αλλάξω την ταυτότητά μου και δεν μπορούσα να επιστρέψω εκεί. Επέστρεψα μετά από απουσία τριάντα πέντε χρόνων, σε μια επίσκεψη. Επειδή ήταν 1η Μάη, το πρώτο μέρος που επισκέφθηκα ήταν η "πλατεία" μας - τόσο για συναισθηματικούς λόγους όσο και επειδή ήξερα ότι αν κάποιος από τους παλιούς μας φίλους ζούσε θα ήταν εκεί. Μερικοί ηλικιωμένοι εξακολουθούν να βάζουν λουλούδια στο μνημείο. Αλλά από όλους τους φίλους μας, συνάντησα μόνο μία ηλικιωμένη κυρία, που ήταν κάποτε το όμορφο εκείνο κορίτσι που εξέδιδε την «Αναρχική εφημερίδα του Βορρά» (1910 – 1930). Παρ' όλες τις έγνοιες της και το γεγονός του γάμου της με ένα άτομο που δεν συμεριζόταν τα ιδεώδη της ή το θάρρος της, ήταν ακόμα μαζί μας, αλλά μου είπε: "Όλοι οι σύντροφοι είναι νεκροί". Αυτά είναι λόγια που κάποιος ακούει συχνά στη Βόρεια Κίνα, από τα χείλη των ηλικιωμένων. Εκεί, στην εν λόγω πόλη, όπου μία φορά χιλιάδες νέοι διαδήλωσαν πίσω από τα πανό μας, μόνο δύο ή τρεις ηλικιωμένοι απέμειναν για να καταθέσουν τις μαρτυρίες τους για το παρελθόν μας. Συναντιόνταν κατά καιρούς και ο ένας παρακινούσε τον άλλον να μιλήσει όπως στα παλιά κουτσομπολιά... Ή συναντιόνταν ιδιωτικά σε απογεύματα τσαγιού όπου μιλούσαν για τις παλιές μέρες. Η Κόκκινη Κίνα τους έχει ξεπεράσει.

Είναι αυτό που έχει πραγματικά απομείνει από το μεγάλο κίνημα του Αναρχισμού στη Βόρεια Κίνα που κάνει ακόμα τους διαολογραφειοκράτες του Πεκίνου να μην κοιμούνται; ρώτησα τον εαυτό μου. Αλλά οι... φτωχοί γραφειοκράτες δεν είναι εντελώς ανόητοι. Γιατί υπάρχει το ενοχλητικό γεγονός ότι μετά από, μια απaráμιλλη στην ιστορία, προπαγανδιστική εκστρατεία του κράτους, όταν ακόμα και οι ιδιωτικές σκέψεις αποτέλεσαν εσχάτη προδοσία, δεν κατάφεραν να εξαφανίσουν από τη μνήμη των ανθρώπων τους μάρτυρες της πλατείας.

Ο Δήμος δεν καθαρίζει το μνημείο αυτό, αλλά κάποιος το κάνει σε εθελοντική βάση. Κανένας από τους φίλους δεν γνώριζε. «Μερικοί από τους εργαζόμενους το κάνουν» είπαν αόριστα. Τώρα και πάλι ένας εύελπς, νομίζοντας ότι έχει απόλυτη εξουσία ως δόκιμος αξιωματικός, θα σταματήσει έναν γέρο αγρότη και θα τον κατηγορήσει θυμωμένα ότι έβαλε ένα μάτσο λουλούδια εκεί. Είναι "μεταφορά λατρείας προγόνων" του είπε αυστηρά. Αλλά αντιμετώπιστηκε με το σύνθημα, εξωφρενικό γι' αυτόν, ανασήκωμα των ώμων του και στηλίτευσε τη βλακεία του χωριάτη. "Ήταν πολύ άσχημες ημέρες» λέει ο γέρος (χρησιμοποιώντας την ίδια φράση της μόδας με τους κόκκινους φοιτητές όταν νουθετούν τους οπισθοδρομικούς εργάτες). Και μερικές φορές όταν γίνονται πολλές πορείες και ομιλίες και μεγάλη πατριωτική δημαγωγία, και οι εργαζόμενοι και οι αγρότες καταγγέλλονται ότι δεν εργάζονται τόσο σκληρά όσο ο Πρόεδρος, κάποιος θα σφυριξεί "η νίκη θα τιμήσει".

Εάν υπάρξει νίκη, η ήττα δεν θα ξεχαστεί. Ας το θυμόμαστε αυτό. Γύρω στην επαρχία υπάρχουν δεκάδες Δήμοι, όπου κάποτε συγκροτήθηκαν ελεύθερες κοινότητες (κομμούνες), όπου μια χούφτα Αναρχικών αγωνιστών που έκαναν μια ριψοκίνδυνη ζωή, ήρθαν στην πλατεία της πόλης και έκαναν έκκληση για μια εξέγερση, και όπου το σύνολο του πληθυσμού κινητοποιήθηκε και αρνήθηκε να πληρώσει τους φόρους ή τα ενοίκια, και είχε ζήσει ανεξάρτητα και ελεύθερα, ενώ οι εθνικοί στρατοί πολεμούσαν μεταξύ τους και δεν ήταν σε θέση να επιβάλουν τη θέληση του κράτους. Οι γραφειοκράτες του Πεκίνου δεν το ξεχνούν αυτό. Αλλά ούτε και ο λαός.

Όταν ήρθα στην πρωτεύουσα της περιφέρειάς μας, όπως είναι τώρα, και η οποία ήταν μεγάλη το 1934 και τώρα είναι σε απίστευτα τραγική κατάσταση, ήρθα σε επαφή με την τοπική ομάδα η οποία ήταν γνωστή σε μένα για το ολιγάριθμο των μελών της. "Σε αυτή την πόλη, όπου κάποτε είχαμε εκατό ομάδες,

τώρα έχουμε μόνο δέκα άτομα" δήλωσε με λύπη η επαφή μου. Αλλά δεν ήξερε κανείς τίποτα απ' όλα αυτά στα χωριά. Ένας άλλος σύντροφος ήταν όμως πιο αισιόδοξος: "Μην κάνετε λάθος γι' αυτό που είμαστε με αυτό που θα μπορούσαμε να είμαστε. Αν ήρθες τώρα από την πόλη για να μας πεις -όπως συνήθιζαν τον παλιό καιρό- ότι ο στρατός βρίσκεται σε υποχώρηση και ότι η κυβέρνηση είναι αδύναμη, θα χρειαζόμαστε μόνο ένα ζευγάρι μαύρες σημαίες σε έναν στήλο και να φώναζα «Ζήτω η Αναρχία» και δέκα, είκοσι, τριάντα χιλιάδες άνδρες και γυναίκες θα έρχονταν και πολλοί θα έφεραν και τα τουφέκια τους μαζί τους".

Λοιπόν, ποια είναι η αλήθεια; Επιτρέψτε μου να σας πω μια άλλη ιστορία. Όταν έφυγα για να πάω στο σιδηροδρομικό σταθμό κοίταξα γύρω μου και είδα την ίδια αποθέωση του Αρχηγού, την ίδια ομοιομορφία συνθημάτων, την ίδια εικόνα του έθνους-κράτους που βλέπει κανείς σ' ολόκληρη την Κίνα, αλλά, παίρνοντας θάρρος από τους ισχυρισμούς του φίλου μου, όταν ο υπάλληλος των σιδηροδρόμων με ρώτησε πού πάω, ήμουν αρκετά ανόητος και απάντησα με τα παλαιά ανεξίτηλα λόγια που συνδέονται με το κίνημά μας: «Η ελευθερία είναι ο προορισμός μου και μη με ρωτάτε για ένα τοπωνύμιο". Ο υπάλληλος φώναξε θυμωμένα: "Μην είσαι τόσο επιπόλαιος". "Έχουμε μια σοβαρή δουλειά να κάνουμε!" Αισθάνθηκα λίγο ταπεινωμένος μπροστά στο πλήθος, και του είπα μελίχια ποια ήταν η πόλη μου. Στη συνέχεια, ήρθε ένας άλλος σιδηροδρομικός για να πάρει το εισιτήριο και τις αποσκευές μου. Αυτός με έβαλε στο τραίνο χωρίς καμιά λέξη. Προς μεγάλη μου έκπληξη, ο υπάλληλος βγήκε και αυτός για να με δει επιβιβασμένο και, όταν εγώ είπα ότι δεν είχα πληρώσει και οι δύο χαμογέλασαν. "Πήγαινε στην καλή τύχη" μου είπαν. Αργότερα, ένα κοριτσάκι μου έφερε ένα καλάθι με φρούτα με ένα ανώνυμο μήνυμα: "Το ταξίδι σας μπορεί να είναι πολύ μεγάλο και αυτό μπορεί να είναι χρήσιμο" Πώς πρέπει να το θεωρήσουμε αυτό;

Ένα ακόμα περιστατικό: μια ηλικιωμένη κυρία που καθόταν απέναντί μου παρατήρησε το περιστατικό με το μικρό κορίτσι. Υπήρχαν στο τρένο πολλά σημαντικά κομματικά στελέχη και, από την άλλη, πολλοί άνθρωποι έψαχναν για θέσεις. Δεν είπε τίποτα γι' αυτούς, αλλά αργότερα παρατήρησε σε εμένα προφανώς σε σχέση με τίποτα: «Είμαι για όλους και για τα πάντα, αλλά οι δύο γιοι μου εργάζονται στους σιδηροδρόμους και είμαι εναντίον του να ανατινάζονται τρένα σε καιρό ειρήνης». (σ.τ.μ.: στο αγγλικό χρησιμοποιείται η λέξη "trainwreckers", που χρησιμοποιείται συχνά, κακόβουλα, για να περιγράψει τους αντάρτες. Η λέξη αυτή έχει γίνει συνώνυμο του χάους, της αναρχίας). Απάντησα με μια λογοτεχνική προσφορά, "Οι trainwreckers δεν ανατινάζουν τρένα και τα όργανα του νόμου δεν απονέμουν δικαιοσύνη". Χαμογέλασε ξέροντας ακριβώς τι εννοούσα. Και πρόσθεσα: "Είναι ένα μεγάλο έγκλημα στην εποχή του πολέμου επίσης" όταν μού έριξε μια φοβισμένη και παρακλητική ματιά.

Όταν κατέβηκε από το τρένο γλίστρησε κάποια χρήματα στο καπέλο μου. Σε όλη την Βόρεια Κίνα οι άνθρωποι πιστεύουν ότι αυτό που χρειάζονται οι αναρχικοί είναι χρήματα. Δεν καταλαβαίνουν την κατάστασή μας στο νότο, όπου σύντροφοι μας βρίσκονται σε καλές θέσεις εργασίας και ότι δεν είμαστε ακόμη φυγάδες. Είναι προσβολή να αρνείσαι τα χρήματα, αλλά ακόμα οι ξένοι σύντροφοί μας δεν βλέπουν ότι τα χρήματα δεν μπορούν να μας αγοράσουν τυπογραφικές μηχανές ή όπλα για να υπερασπίσουμε τους εαυτούς μας. (Σε φασιστικές χώρες, μια ομάδα με τα χρήματα αυτά μπορεί να αγοράσει ένα φωτοτυπικό μηχάνημα υπό την κάλυψη μιας νόμιμης επιχείρησης. Εδώ όλα ελέγχονται από το κράτος).

Αυτές οι ιστορίες καταδεικνύουν γιατί οι γραφειοκράτες εξακολουθούν να μας φοβούνται. Υπάρχουν πάρα πολλοί που θυμούνται την εποχή που το εργατικό κίνημα αγωνιζόταν για την ελευθερία και δεν ήταν εργαλείο του έθνους-κράτους. Με τους εργαζόμενους νέους σπάνια αναμειγνύομαι. Η εργατική μας νεολαία υποπετεύεται τους γέροντες. Οι φοιτητές μας, σε αντίθεση με εκείνους στο εξωτερικό είναι δογματικοί υποστηρικτές της παρούσας εξουσίας. Μόνο με αυτούς τους νέους που είναι μέλη των ομάδων μας έχω την ευκαιρία να μιλήσω. Είναι αλήθεια ότι μια νέα γενιά εμφανίζεται στην οποία δίνεται η "ευκαιρία να μιλήσει" και αυτό εξυπακούεται «μεγάλες προκλήσεις".

Ναι, είναι αλήθεια. Σε πολλές μεγάλες πόλεις, την Πρωτομαγιά οι μικροί μας φίλοι αποφάσισαν να εκτελέσουν μια παραγγελία της κομμουνιστικής νεολαίας, να «καταγγείλουν τον αναρχισμό». Πολλοί

ταλαντούχοι νέοι καλλιτέχνες που είχαν διαβάσει τους "κεφάλτους" αναρχικούς από τις ΗΠΑ, ετοίμασαν μερικά όμορφα πλακάτ:

"Αυτοί οι διάβολοι οι αναρχικοί είπαν ότι ο κρατικός σοσιαλισμός, θα φέρει μια νέα τυραννία. Ή αυτοί είναι τρελοί ή εμείς!"

«Τι αχρείος ήταν ο Αναρχικός Shih Fu, ο οποίος είπε ότι οι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να διαχειριστούν τις υποθέσεις τους χωρίς ένα κομματικό πανώ!"

"Όταν ο Πέτρος Κροπότκιν είπε ότι οι αγρότες θα μπορούσαν να είναι ελεύθεροι να οργώσουν τη γη χωρίς κρατική παρέμβαση, όλοι οι μαρξιστές αναγνώρισαν στο πρόσωπό του τον πληρωμένο πράκτορα του Ρώσου Τσάρου!"

Ακόμα πιο τολμηρό ήταν το ότι: "Η αστοί Αναρχικοί υποστήριξαν ότι ο ελευθεριακός σοσιαλισμός θα έρθει δεδομένου ότι όλοι οι άνθρωποι γεννήθηκαν ελεύθεροι, και ήταν εκ γεννητής καλοί. Ο Μάο Τσε Τουνγκ απέδειξε ότι είχαν λάθος!"

Πολλοί δεν γνωρίζουν πώς αυτά τα συνθήματα έπρεπε να θεωρηθούν, δεδομένου ότι δεν λήταν ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο σημερινά συνθήματα του Κόμματος, αλλά κανείς δεν τόλμησε να διαμαρτυρηθεί εξαιτίας της περίπτωσης ότι δεν ήταν σαρκαστικά αλλά εμπνευσμένα από την επίσημη γραμμή. Αυτά τα πανό μεταφέρθηκαν σε έναν υπαίθριο, ανοιχτό χώρο όπου βρίσκονταν χιλιάδες άνθρωποι, περιλαμβανομένων αστυνομικών και αξιωματικών του στρατού, μονίμων υπαλλήλων και ξένων παρατηρητών και οι ειρωνικές επευφημίες πολλών απλών ανθρώπων έδειξαν ότι ορισμένοι καταλάβει το μήνυμά τους.

Πώς τότε περιμένουν να υποβάλω μια έκθεση για την κατάσταση του κινήματός μας στη Βόρεια Κίνα; Οι φίλοι μας στο εξωτερικό ρωτούν για να τους πούμε "έχουμε ένα κίνημα στην Κίνα; Αν ναι, από τι αποτελείται αυτό;" Δεν μπορώ να τους πω τίποτα περισσότερο από όσα μπορώ να γράψω εδώ. Μπορώ να γράψω ότι στη Βόρεια Κίνα όλοι οι σύντροφοι είναι νεκροί ή ότι παντού οι χωρικοί μας συμμαερίζονται; Ότι έχουμε δέκα μέλη σε μια πόλη τριάντα χιλιάδων; Ότι οι εργαζόμενοι στους σιδηροδρόμους είναι μαζί μας, ή ότι ορισμένοι άνθρωποι μου φέρθηκαν με καλοσύνη; Ότι τα πανό μας ήταν στην κεφαλή της πρωτομαγιάτικης παρέλασης; Ποια είναι η αλήθεια, ποιο είναι το ψέμα; Είμαστε πολλοί ή είμαστε λίγοι; Πρέπει οι γραφειοκράτες να μην ανησυχούν για μας πλέον ή θα πρέπει να φέρουν πίσω τον αποκεφαλισμό για τις απόψεις μας;

Κοιμηθείτε μακάρια απλοί άνθρωποι η επανάσταση δεν ήρθε ακόμα. Αλλά τις στιγμές που ξεσηκώνεστε, προσέξτε ώστε να μην απαιτείτε πολλές θυσίες από τον λαό σας, ούτε στέλνοντας το στρατό μας σε πάρα πολλές κατευθύνσεις!

*Το άρθρο αυτό γράφτηκε αρχικά για την κινεζική αναρχική εφημερίδα, "Mutual Aid" ("Αλληλοβοήθεια"). Αναδημοσιεύτηκε στην αγγλική "Black Flag" ("Μαύρη Σημαία"), τεύχος Γενάρη 1971. Εμείς το πήραμε από το <https://libcom.org/history/articles/anarchism-in-north-china/index.php> Μετάφραση: "Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης", Νοέμβρης 2014.